Terveet Tilat 2028 - ohjelman tulokset

Vesa Pekkola, sosiaali- ja terveysministeriö

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vuonna 2017 meillä oli käsissä viheliäinen ongelma

”Ongelma, jonka ratkaiseminen on erityisen vaikeaa. Viheliäiseen, pirulliseen tai ilkeään ongelmaan liittyy yleensä paljon tekijöitä ja muuttujia, jotka tekevät ongelmasta monimutkaisen. Tällaiseen ongelmaan liittyy usein myös erilaisia arvoja ja näkökulmia ja niitä voidaan luonnehtia avoimiksi ja ajassa muuttuviksi. Viheliäiset ongelmat ovat uniikkeja, jolloin ratkaisumallit eivät ole suoraan siirrettävissä ongelmasta toiseen. Siksi niitä tuleekin käsitellä poikkiyhteiskunnallisesti ja laaja-alaisesti.”

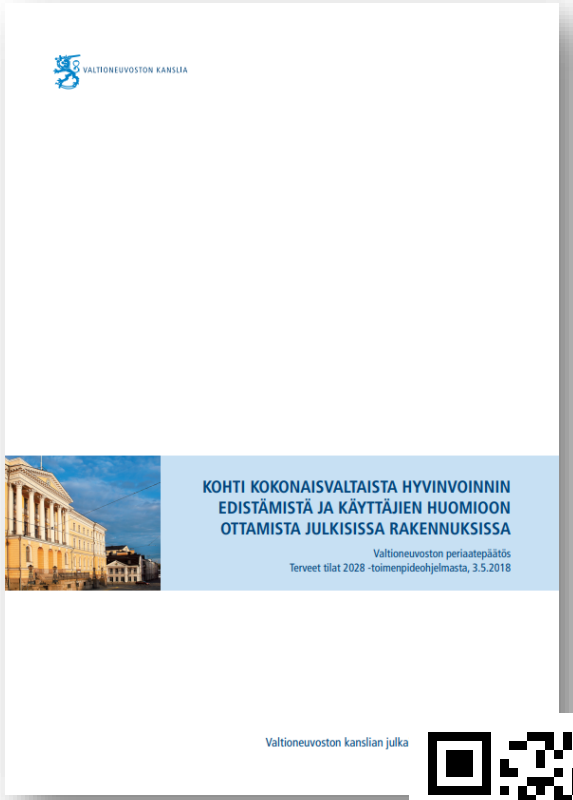
Viheliäiseen ongelmaan ei riitä yksi hopealuoti - tarvitaan 10-vuotinen monialainen ohjelma

Toimenpidealueet ja osallistuvat ministeriöt

- Ohjelman toimenpidealueet
  1. Kohti kokonaisvaltaista hyvinvoinnin edistämistä ja käyttäjien huomioon ottamista julkisissa rakennuksissa -> Terveet tilat –toimintamalli
  2. Vuorovaikutus ja viestintä
  3. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen (Kansallinen sisäilma ja terveys –ohjelma/THL)
  4. Rakentamiseen, kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon liittyvien prosessien vahvistaminen
  5. Terveen rakentamisen hankinta- ja omistuspalvelujen vahvistaminen
  6. Osaamisen arviointi ja tarvittavat päivitykset
  7. Ohjelman toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta

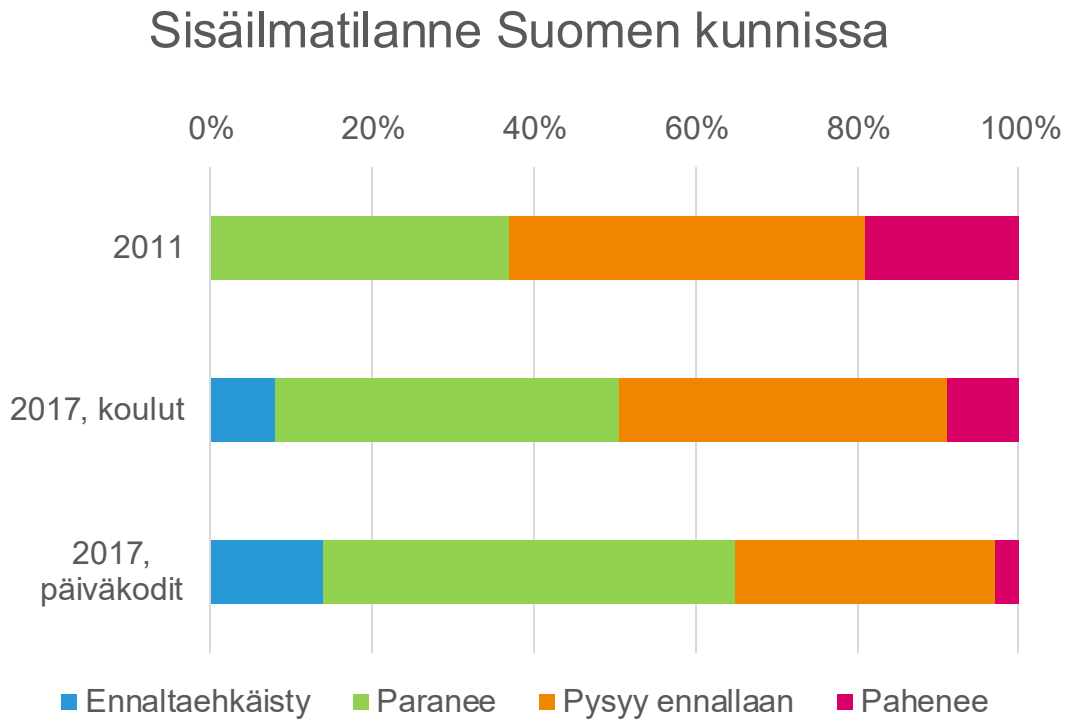
- Ministeriöt tekivät tiivistä yhteistyötä mm. Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Myös Opetushallitus ja Museovirasto ovat toteuttaneet Terveet tilat -hankkeita.

- **Alkuperäinen aikataulu 2018 – 2028. Nykyinen hallitus päätti kuitenkin kumota ohjelmaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen, jonka seurauksena ohjelma päättyi vuoden 2024 loppuun. Vuonna 2025 tehdään käynnissä olevat hankkeet loppuun.**

Miten ongelmaa lähdettiin ratkomaan?

- Etsittiin ratkaisuja sisäilmaongelmien ennaltaehkäisyyn ja selvittämiseen
- Koottiin tutkimustietoa ohjeistusten ja viestinnän tueksi
- Pohdittiin ratkaisuja verkostoyhteistyönä
- Välitettiin tietoa ja hyviä käytäntöjä

SisäNyt 2019
https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-788-8

Työ on ollut verkostoitumista ja yhdessä oppimista toinen toisiltamme

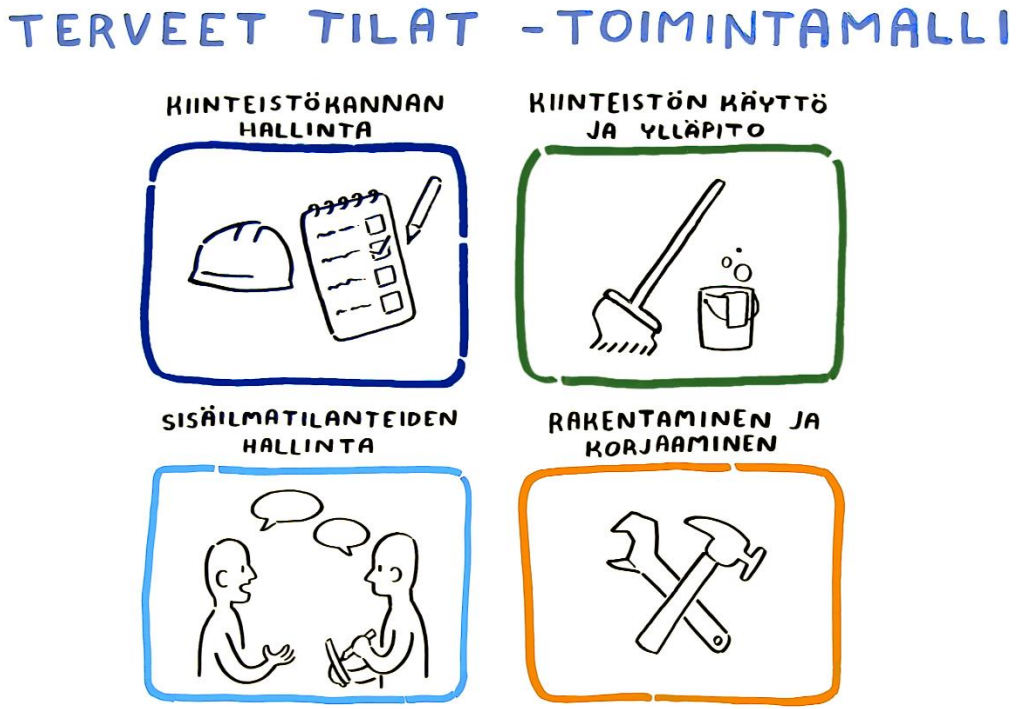

© Tuukka Troberg/Valtioneuvoston kanslia

Hyviä käytäntöjä alkoikin löytyä yllättävän paljon

Olivat yllättävän samansuuntaisia – oli sekä strategisen tason asioita että pieniä yksityiskohtia, joissa piti onnistua.

Näitä kokosimme Terveet tilat – toimintamalliin

10 poimintaa mallista

1. **Kaikki alkaa asenteesta!**
   - Haluamme pitää kiinteistökantamme kunnossa!
   - Haluamme, että tilan käyttäjät ovat tyytyväisiä tiloihin!
2. **Kiinteistökannan hallinta strateginen kysymys**
   - Näkyy mm. käytössä olevissa resursseissa ja siinä, miten prosessi toimii ja miten tulevaisuutta voidaan suunnitella.
   - Vaikea kehittää tilakantaa, jos ei ole tiedossa, mikä on tilatarve?
3. **Suunnitelmallinen kiinteistökannan hallinta antaa aikaa, resursseja ja vakautta investointien suunnitteluun ja budjetointiin.**
   - Toimitilaohjelma tehty - omaisuus salkutettu - investointiohjelma tehty – ennakoiva ylläpito
4. **Rakennuskannan kunto tiedossa**
   - Voidaan välttää suuret yllätykset ja osataan laatia PTS:t

10 poimintaa mallista

5. **Vika- ja haittailmoitusten teko ohjeistettu sekä nopea reagointi näihin**

6. **Sisäilma-asioita koordinoiva asiantuntija**

   - Selvästi vastuutettu kotipesä sisäilma-asioissa

7. **Ns. nopean toiminnan joukot selvittämään haittailmoituksia kiinteistöhuollon ja sisäilmatyöryhmän tueksi**

   - Oikein mitoitettu toiminta eritasoisiin tilanteisiin.

Ilmoita toimintahäiriöistä, tai havainnoista huonosta sisäilmasta **esimiehellesi**

Esimies ilmoittaa kiinteistön ylläpitoon liittyvästä ongelmasta **kiinteistöpalveluihin**

Vika/ epäkohta **korjataan**

Tehdyistä toimenpiteistä **tiedotetaan** ko. työpaikkaa

Jos ongelma ei poistu ylläpidon toimenpitein

Ylläpito/ Esimies ilmoittaa sisäilmaongelmasta **sisäilma-asiantuntijalle**

Tilapalvelujen koordinoima asiantuntijaryhmä selvittää asian

Toimenpiteistä ja aikatauluista **tiedotetaan** ko. työpaikkaa

Jos ongelma ei poistu, laajat ja monitahoiset sisäilmaongelmat käsitellään **moniammatillisessa sisäilmatyöryhmässä**

Lisäselvitykset ja tutkimukset

Toimenpiteet

Seuranta ja valvonta. Sovituista toimenpiteistä **tiedottaminen**

Ongelma ratkaistu

10 poimintaa toimintamallista

8. Sisäilmatyöryhmätoiminta vaikeimpiin tilanteisiin

- Vaikeammat tilanteet ovat monitekijäisiä ja ne tulee käsitellä moniammatillisesti
- Sisäilmaryhmät toimivat myös kokousten välillä

9. Avoin ja vuorovaikutteinen toimintatapa

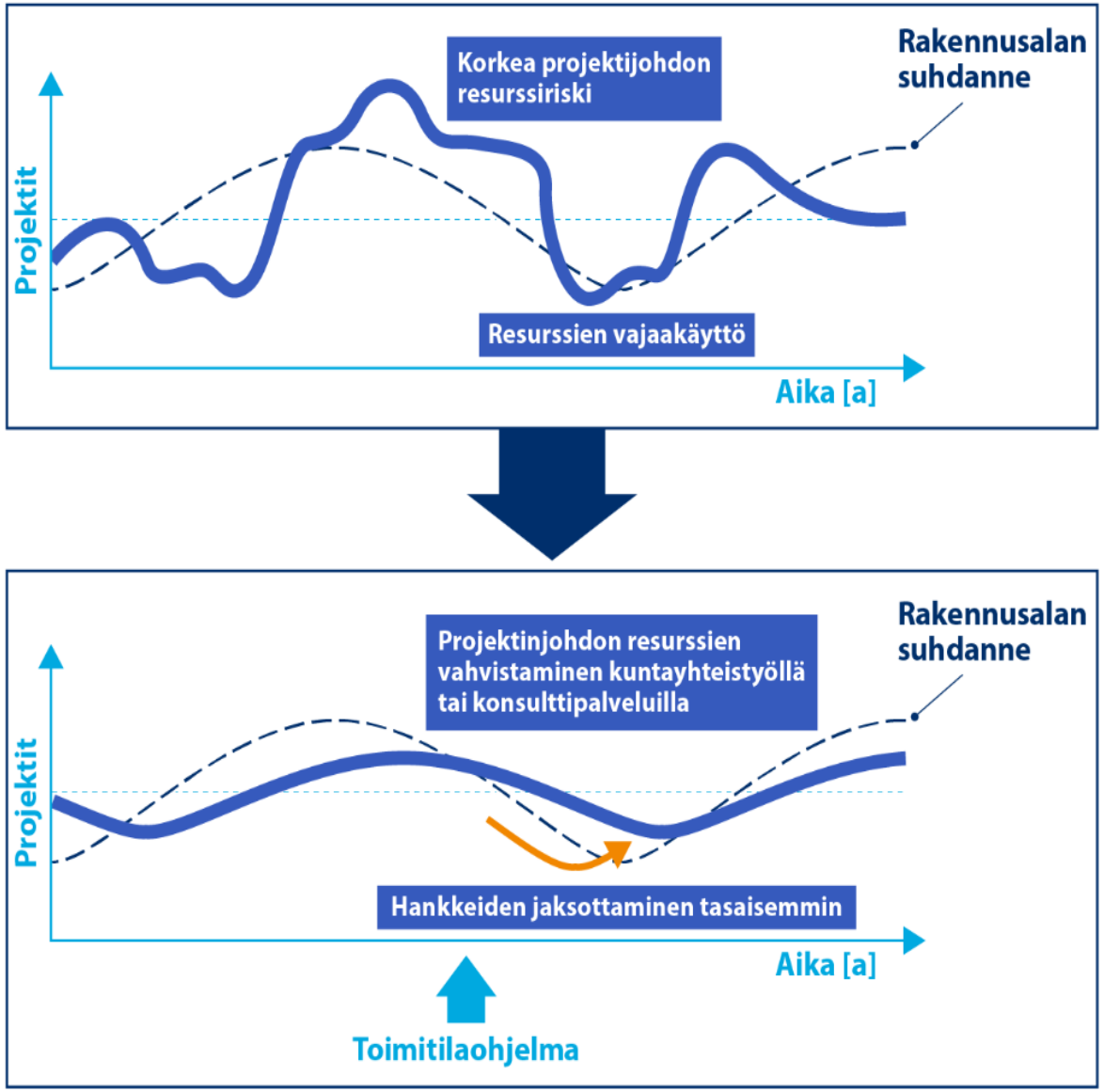
- Yhteinen käsitys sisäilmatilanteesta ja siitä, mitä sen eteen tehdään

Voidaan vaikuttaa teknisesti korjaamalla rakennusta	Voidaan vaikuttaa tiedolla ja hyvillä toimintatavoilla	Otettava myös huomioon
• Tilojen epäviihtyisyys ja toimimattomuus • Lämpötilaolosuhteet ja ilman kosteus • Ilmanvaihdon ongelmat • Sisäilman epäpuhtaudet ja hajut	• Tiedot ja kokemus haitasta • Kokemus oikeudenmukaisesta kohtelusta • Luottamus siihen, että asiat tehdään hyvin	• Työn/koulun kuormitustekijät • Yksityiselämän kuormitustekijät

10 poimintaa mallista

10. Rakennetaan suunnitellusti ja ohjatusti

- Hanke sovitetaan palvelutarpeeseen
- Hankkeen jokaisen vaiheen riittävä resursointi ja aikataulutus
- Osaaminen sovitetaan hankkeen tarpeeseen
- Hanke ei pääty vastaanottoon

Toimintamallin periaatteet sopivat hyvin myös hyvinvointialueille

- Mallista laadittu oma ohje hyvinvointialueille
- Samat periaatteet toimivat rakennusten omistajasta riippumatta
- Vuokratiloissa on tärkeää sopia, että rakennuksen omistajan ja vuokralaisen prosessit sopivat yhteen

Terveet tilat -toimintamallin arviointityökalu

- Arviointityökalun avulla voi arvioida miten sisäilmatilanteiden hallinta ja ennaltaehkäisy on toteutettu suhteessa Terveet tilat – toimintamallissa annettuihin suosituksiin ja ohjeisiin
- Kyseessä ”leikkimielinen” kysely, jota voi hyödyntää oman toiminnan auditoinnissa ja kehittämisessä.

Ohjelmassa tehty paljon ohjeita, oppaita, selvityksiä, katsauksia ja koulutusmateriaalia eri aiheista

- Lähes kaikista Terveet tilat -ohjelman hankkeista on julkaistu opas, ohje, raportti tai selvitys
- Kaikki julkaisut löytyvät verkosta Oppaita ja selvityksiä -sivulta https://tilatjaterveys.fi/ohjelma/oppaita-ja-selvityksia
- Kaikki Kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman tuotokset löytyvät THL:n verkkosivuilta https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kansallinen-sisailma-ja-terveys-ohjelma-2018-2028/ohjelman-tuotokset

Ilmanvaihdon katsastusmalli ja -opas

- Oppaan tavoitteena on yhtenäistää ilmanvaihtojärjestelmien katsastustoimintaa, katsastajan osaamisvaatimuksia ja tilaajalle tehtävää raportointia.
- Oppaassa on esitetty ilmanvaihtojärjestelmän katsastuksen sisältö, katsastukseen tarvittavat mittauslaitteet, kunnon arviointi, katsastusvälit, katsastajan osaamisvaatimukset ja laadunvarmistusmenettely.

Opas suojellun rakennuksen korjaus- ja käyttömahdollisuuksien kartoittamiseen

- Opas suojeltujen rakennusten korjaus- ja käyttömahdollisuuksien kartoittamiseen.
- Taustalla on tarve kannustaa rakennusten ominaisuuksia hyödyntävään korjaamiseen, joka samalla säästää luonnonvaroja ja kulttuuriperintöä.
- Oppaassa kuvattu malli sopii käytettäviksi myös muiden kuin suojelukohteiden korjaushankkeissa tai käyttötarkoituksen muutosten yhteydessä.

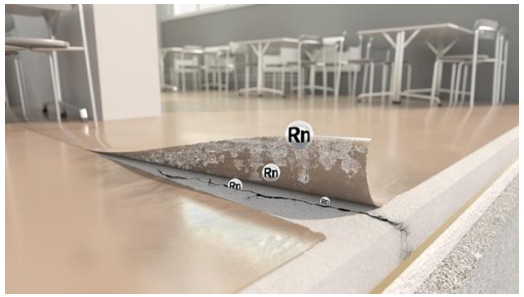

Läpileikkaus rakennuksiin -osio verkossa

- Verkkosivuille on koottu 6 eri vuosikymmenen oppilaitosrakennuksista tietoja
  - 1800-luvulta 2000-luvulle
  - Kuvataan tyypillisiä riskirakenteita ja ilmanvaihdon ongelmakohtia, sisäilmaan vaikuttavia tekijöitä ja tietoa kuntotutkimuksista ja korjausvaihtoehdoista
- Täydentyy pikapuolin omakotitaloilla ja kerrostaloilla

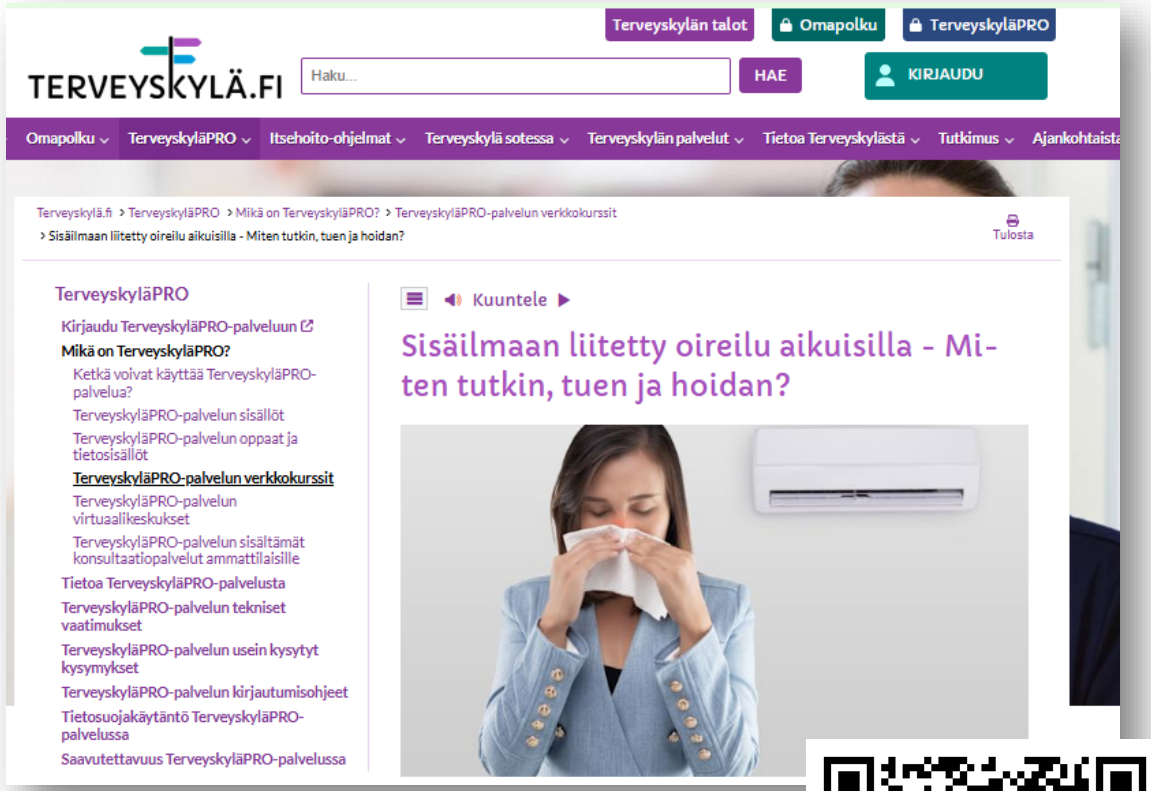

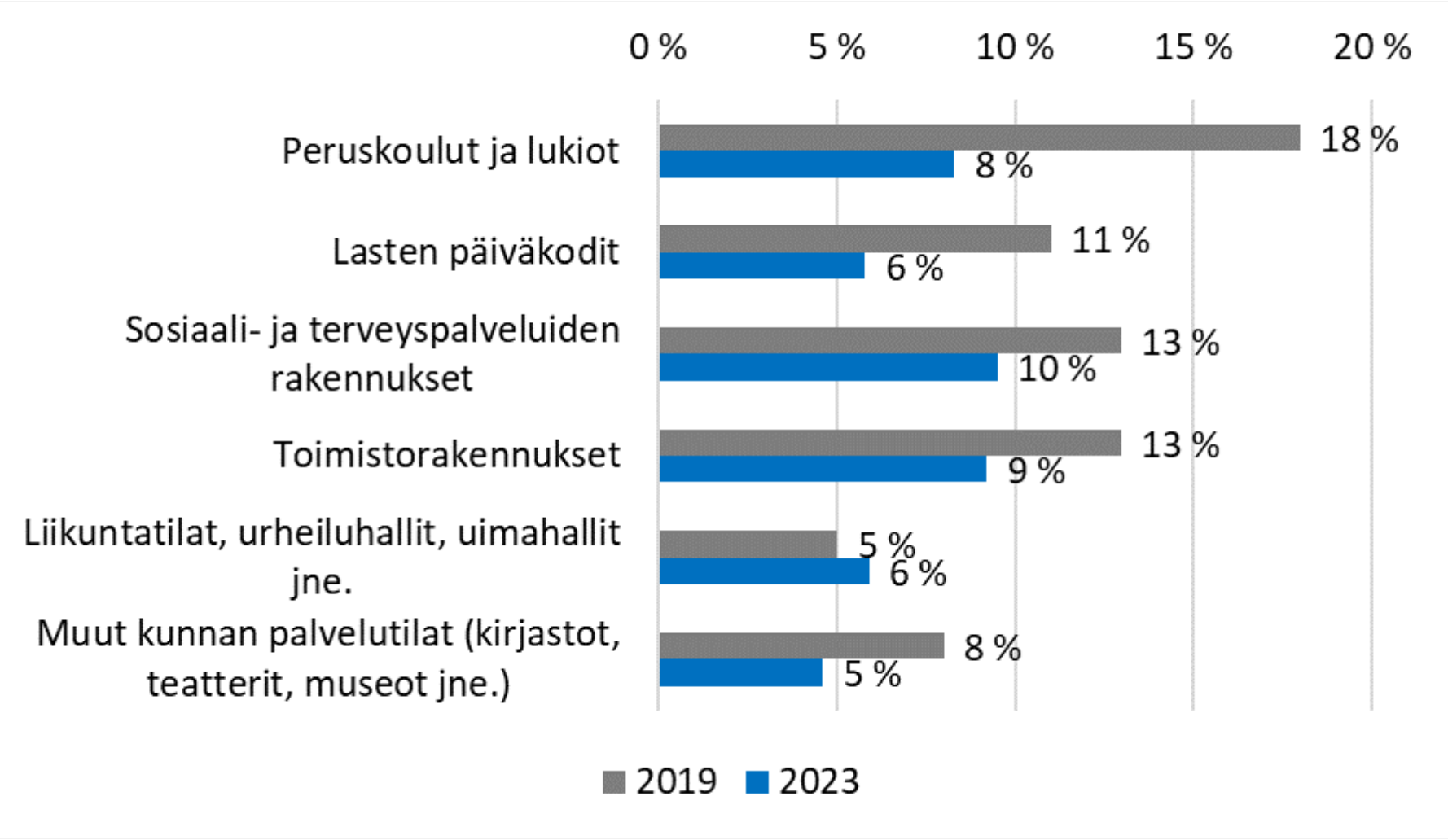

Sisäilmasta oireilevien hoitoon ohjeistusta ja koulutusta

- Sisäilmaan liittyvän oireilun ja sairastumisen hoitosuositus, Duodecim Terveysportti
- Terveyskylä.fi koulutusmateriaalia terveydenhuollon ammattilaisille
- Tietoa väestölle ja sisäilma-asioiden kanssa työskenteleville

Sisäilmatilanne on parantunut monilla mittareilla

Avaintekijöitä kehitykselle:

- Investointi ylläpitoon
- Uudet rakennukset
- Avoin viestintä ja tiedonkulku
- Prosessit
- Nopea reagointi ongelmiin
- Monialainen yhteistyö

Mitä jatkossa?

- **Sisäilmaongelmista ei päästä kokonaan eroon, mutta nykyään ne osataan hoitaa hyvin.**
  - Tiedetään, miten rakennuksia ylläpidetään ja korjataan.
  - Tiedetään, miten ongelmia ehkäistään.
  - Tiedetään, miten ongelmiin reagoidaan ja ne selvitetään.
  - Tiedetään, miten oireilevat kohdataan, tutkitaan ja hoidetaan.
  - Tiedetään, miten asioista viestitään.
- **Sisäilma-asioiden hyvä hoito on osa arjen perustoimintaa.**
- **Miten sinä huolehdit omassa arjessasi siitä, että sisäilma-asioiden hyvä kehitys jatkuu?**

Kiitos!

tilatjaterveys.fi
Twitter @TerveetTilat
#TerveetTilat2028

vesa.pekkola@gov.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

